

Visseltofta kyrka

56.4277, 13.8564

Visseltofta kyrka byggdes ursprungligen kanske redan i slutet av 1100-talet. Koret och långhusets främre delar tillhör den äldsta kyrkobyggnaden på platsen. Korsarmen mot norr tillkom under kung Gustav III:s regeringstid, 1781, och tornet samt förlängningen av långhuset ett femtiotal år senare.

Spår från den medeltida kyrkan finns i kyrkan i forma av så kallade konsekrationkors, som målades i samband med att biskopen invigde kyrkan för över 800 år sedan.

En hel del av det vi kan se i kyrkan i dag bär dock spår från 1700-talet. Bland annat målningarna på läktaren och dörren som anses vara målade av mästaren A F Maltzan från Kristianstad. Detta är en typ av interiörmålning som är sällsynt och som finns bevarad endast i ett fåtal kyrkor.

Altaruppsatsen med sin baldakin och den snidade antemensalen framför altarbordet tillkom på 1500-talet, men målningarna i altaruppsatsens sex bildfält är dock från 1700-talet.

Predikstolen som är från 1594 renoverades också på 1700-talet. Renoveringen lär ha varit rätt omfattande då det finns dokumenterat att predikstolen skickades till Kristianstad 1707 och hämtades tillbaka först två år senare.

Dopfunten är huggen i kalksten anses vara tillverkad i Skåne under medeltiden, kanske reda på 1200-talet. Den har kvar sin ålderdomliga, möjligen ursprunglig färgsättning.

Orgel tillverkas 1983 av Troells Krohn i Hillerød, Danmark.

Kyrkans främsta attraktioner är dock de båda medeltida träskulpturerna vid korbågen. På norra sidan syns jungfru Maria med barnet och på södra den populära norska helgonkungen Sankt Olof. Jungfru Maria med Jesusbarnet i sin famn härstammar från 1300-talet och är ett verk av en anonym bildhuggare. Mariabilden i Visseltofta är mycket ovanlig då den är den enda bevarade i Skåne där jungfrun avbildas stående, en typ av Mariapresentation var typisk i franska katedraler, inte i norra Europa. Skulpturen anses dock vara tillverkad i en skånsk verkstad. Maria-

skulpturen återfick senare sin högra hand som påträffats i kyrkan i början av 1950-talet.

Även skulpturen av den norske vikingakonungen Olav som efter sin död blev helgonförklarad är från 1300-talet. Sankt Olof blev ett mycket populärt helgon i Skandinavien, och pilgrimslederna till Nidarosdomen i Trondheim går bland annat genom Skåne och södra Sverige. Många kristna vandrade till Trondheim för att besöka domkyrkan där helgonkonungen begravdes. På vägen dit besöktes kyrkor för att dyrka helgonet framför ett helgonaltare där en skulptur av Sankt Olof stod. Olof avbildades oftast som en krönt konung, sittande på sin tron och Under Olofs fötter ligger det besegrade trollet Skalle, som representerar självaste ondskan, över vilken helgonkonungen vinner. Skulpturens vänstra hand är avhuggen men har sannolikt burit ett annat av Sankt Olofs helgonattribut, antingen en yxa eller ett riksäpple.

Efter en renoveringen i slutet av 1930-talet enligt förslag av domkyrkoarkitekten Eiler Graebe, återställs de medeltida skulpturerna av Maria och Sankt Olof efter att ha varit deponerade på Historiska museet i Lund sedan början av 1900-talet.

I kyrkorummet hänger ett porträtt av Nils Hesselén som dog 1811. Hesselén var född i Hesslycke i Visseltofta. Efter skolgången i Kristianstad studerade han teologi i Lund och blev doktor och sedermera professor. Mot slutet av sitt liv valdes han 1805 till biskop i Lunds stift, och blev då den förste efter reformationen som fick bära biskopskors, något som återinfördes samma år av kung Gustav IV Adolf. Nils Hesselén var också en av grundarna till Kungliga fysiografiska sällskapet, numera en av de kungliga akademierna, med underrubriken Akademi för naturvetenskap, medicin och teknik. Han var också känd för sin bitska humor, och vännen Esaias Tegnér sa att han hade, likt biet "icke blott honung, men gadd också"!

Vi ska avsluta på kyrkogården där det bland annat strax norr om kyrkans sakristia finns ett märkligt gravmonument.

Graven tillhör den mäktige storbonden John Sonesson som själv avled 1896. Han blev med tiden mycket förmögen, och var bland annat med och bildade Sparbanken i Visseltofta. Men han satsade också stort på att järnvägslinjen skulle dras genom orten istället för via Osby. Så säker på sin sak var han att han lät

uppföra ett stort stationshus i Visseltofta...
Gravmonumentet tillkom 1852 då hans hustru Anna
avled i barnsäng mindre än en månad efter
förlossningen. Även den nyfödda dotter dog knappt
ett halvår efter modern. Händerna på ängeln håller i
blommor som aldrig vissnar.

Källor:

Bok: "50 kyrkor i nordöstra Skåne". Regionmuseet
Kristianstad. ISBN 978-91-977127-7-4

Folder: "Visseltofta kyrka - en kyrkoberivning av
Staffan Ljungman".